Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างการรับรู้อัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียนกับการตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติ : ศึกษาเปรียบเทียบประเทศไทย ลาวและมาเลเซีย

The relationship between the realization of building ASEAN identity and realization over its own National interest among ASEAN citizenship : Comparative case among Thailand Malaysia and Laos

เสาวภา งามประมวญ (Soavapa Ngampramuan)*

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง“ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างการรับรู้อัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียนกับการตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติ:ศึกษาเปรียบเทียบประเทศไทยลาวและมาเลเซีย”ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสร้างอัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียนกับการตระหนักต่อผลประโยชน์แห่งชาติของประชาชนในประเทศไทย มาเลเซีย และลาว โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากกลุ่มประเทศที่มีขนาดรายได้ที่มีขนาดแตกต่างกันจาก รายได้ค่อนข้างสูง รายได้ปานกลาง และรายได้ค่อนข้างต่ำ ซึ่งบทความนี้จะนำเสนอส่วนวิจัยที่ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีคำถามที่สำคัญคือ หากเมื่อรวมกันเป็นประชาคมอาเซียนแล้วการสร้างการรับรู้ถึงอัตลักษณ์อาเซียนกับการตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติของแต่ละประเทศจะมีด้านใดบ้างมีระดับการตระหนักและรับรู้มากน้อยเพียงใดและมีลักษณะอย่างไร โดยการตระหนักรับรู้ถึงการสร้างอัตลักษณ์อาเซียนจะวิเคราะห์ในด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน ด้านการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและอุตสาหกรรม และด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับชุมชน ศึกษาผลประโยชน์แห่งชาติของ 3 ประเทศเมื่อต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในด้านการเมือง ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านอุดมการณ์ ซึ่งผลของการวิจัยพบว่าประเทศไทย มาเลเซีย และลาว ต่างให้ความสำคัญกับการสร้างการตระหนักรับรู้เกี่ยวกับอาเซียนและความรู้สึกของการเป็นประชาคมอาเซียนโดยผ่านการประชาสัมพันธ์ทางทีวี วิทยุ และ อินเตอร์เน็ต การแจกจ่ายข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียน ในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อมัลติมีเดีย ส่วนด้านการตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติพบว่าผลประโยชน์แห่งชาติด้านเศรษฐกิจในประเด็นเกี่ยวกับการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียนเป็นระดับที่มีการตระหนักมากที่สุดเมื่อต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ผลที่ได้จากการวิจัยจะสามารถนำมาพัฒนาแนวคิดการคงอยู่และเป็นแนวทางการปรับตัวของอัตลักษณ์อาเซียนกับผลประโยชน์แห่งชาติที่แตกต่างของแต่ละประเทศให้คงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืนได้ภายใต้วิสัยทัศน์ “One Vision One Identity One Community”

คำสำคัญ ประชาคมอาเซียน อัตลักษณ์อาเซียน ผลประโยชน์แห่งชาติ ประชาชนอาเซียน อาเซียน

* อาจารย์ประจำภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Lecturer at Department of International Relations, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

ABSTRACT

The relationship between the realization of building ASEAN identity and realization over its own National interest among ASEAN citizenship: Comparative case among Thailand Malaysia and Laos

This research aims to compare the relationship between identity of being ASEAN citizens and their own national interests among people in Thailand, Malaysia and Laos. These three countries were chosen as case studies because they could best represent the countries that have different levels of incomes, namely, high, moderate and low. The data were collected by means of literature review and a questionnaire. The key question is 'if the ten countries have integrated as one community, will the research participants feel the sense of being under the same community or still concern more about their own national interests?' The research also focuses on how people plan to adapt themselves to the community. The data areanalysed with the main focus on preserving and nurturing the ASEAN culture in terms of creativity, industry, and community participation. In addition, the research also aims to find out about the national interests of the three countries in terms of politics, security, economy, culture and ideology. It is expected that the research results could be used to support the development of the state of being under the same ASEAN community and having a common ASEAN identity by perceiving the differences among the member states, which could lead to the healthy development of ASEAN community by following the ASEAN vision, "*One Vision One Identity One Community*".

Keywords: ASEAN community, ASEAN identity, national interest, ASEAN population, ASEAN

1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประชาคมอาเซียนถือกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 (ค.ศ.2003)จากการที่ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามร่วมกันในปฏิญญา "ข้อตกลงบาหลี 2" เพื่อเห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ.2020) แต่ต่อมาได้ตกลงร่นระยะเวลาจัดตั้งให้เสร็จในปีพ.ศ. 2558 (ค.ศ.2015) (นิเทศ ตินณะกุล, 2546) ประชาคมอาเซียนเป็นเป้าหมายของการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถการแข่งขันของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศในทุกด้าน รวมถึงความสามารถในการรับมือกับปัญหาใหม่ ๆ ในระดับโลกที่ส่งผลกระทบมาถึงภูมิภาคภายใต้สังคมแห่งโลกาภิวัฒน์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเป็น "ครอบครัวเดียวกัน" ที่มีความแข็งแกร่งและมีภูมิต้านทานที่ดี โดยสมาชิกในครอบครัวมีสภาพความอยู่ที่ดี ปลอดภัย และสามารถทำมาค้าขายได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้แรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนตกลงกันที่จัดตั้งประชาคมอาเซียนอันถือเป็นการปรับปรุงตัวครั้งใหญ่และวางรากฐานสำคัญของการพัฒนาของอาเซียน คือสภาพแวดล้อมระหว่าง

ประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านการเมืองและเศรษฐกิจซึ่งมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดด รวมถึงอาเซียนต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ เช่นโรคระบาด อาชญากรรมข้ามชาติ ภัยพิบัติธรรมชาติ และปัญหาสิ่งแวดล้อม ภาวะโลกร้อนและความเสี่ยงที่อาเซียนอาจจะไม่สามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจได้กับประเทศอื่นๆ (ดุษฎี กาฬอ่อนศรี, และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2530)

การรวมตัวเป็นประชาคมเดียวกันภายในภูมิภาคนั้นเป็นสิ่งท้าทายอย่างมากเนื่องจากในแต่ละประเทศนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมากทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังนั้นดังนั้นเพื่อจัดการกับความแตกต่างเหล่านี้อย่างชัดเจนสมาคมอาเซียนจึงกำหนดให้มีมาตรการคู่ขนานที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาคมอาเซียนดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายและส่งเสริมอัตลักษณ์แห่งภูมิภาคโดยได้เน้นการส่งเสริมการสร้างความรู้สึกของประชาชนในการเป็นเจ้าของอาเซียนร่วมกัน หรือที่เรียกว่า อัตลักษณ์ของอาเซียนเพื่อที่ก้าวเข้าไปสู้เป้าหมายการเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีเป้าหมายและมาตรการสำคัญถูกระบุไว้ชัดเป็นลายลักษณ์อักษร ในในกฎบัตรอาเซียนหลายแห่งด้วยดังนี้ (กระทรวงต่างประเทศ. (2557). เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/customize-20121218-094710-341214.pdf)

บทอารัมภบทได้รับแรงบันดาลใจและรวมกันภายใต้วิสัยทัศน์เดียวกัน อัตลักษณ์เดียวกัน และประชาคมที่มีความเอื้ออาทรเดียวกัน (INSPIRED by and united under One Vision, One Identity and One Caring and Sharing Community)

หมวดที่ 1 จุดประสงค์และหลักการ

ข้อที่1 ความมุ่งประสงค์ ข้อย่อ14.เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียนโดยผ่านการส่งเสริมความสำนึกถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมรดกของภูมิภาคยิ่งขึ้น (To promote an ASEAN identity through the fostering of greater awareness of the diverse culture and heritage of the region)

ข้อ2 หลักการ ข้อย่อย2.ให้อาเซียนและรัฐสมาชิกอาเซียนปฏิบัติตามหลักการดังต่อไปนี้(ก) การเคารพเอกราช อธิปไตย ความเสมอภาค บูรณภาพแห่งดินแดน และอัตลักษณ์แห่งชาติของรัฐสมาชิกอาเซียนทั้งปวง((a) respect for the independence, sovereignty, equality, territorial integrity and national identity of all ASEAN Member States)

และ หมวด 11อัตลักษณ์และสัญลักษณ์ข้อ 35อัตลักษณ์ของอาเซียน

อาเซียนต้องส่งเสริมอัตลักษณ์ร่วมกันของตนและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในหมู่ประชาชนของตน เพื่อให้บรรลุชะตา เป้าหมาย และคุณค่าร่วมกันของอาเซียน (ASEAN IDENTITY: ASEAN shall promote its common ASEAN identity and a sense of belonging among its peoples in order to achieve its shared destiny,goals and values.)และยังเน้นไว้ใน

ข้อ 36 คำขวัญของอาเซียนคือ “วิสัยทัศน์เดียว อัตลักษณ์เดียว ประชาคมเดียว One Vision, One Identity, One Community”

และเพื่อให้ทุกประเทศขับเคลื่อน กำกับ และติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม จึงมีการจัดทำแผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint) โดยใน ข้อ 6 ข้อย่อย จ. ได้แสดงไว้ว่า “ อัตลักษณ์อาเซียนเป็นพื้นฐานด้านผลประโยชน์ของภูมิภาค

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเป็นตัวตนร่วมกัน จารีต ค่านิยม และความเชื่อ รวมทั้งความปรารถนาในฐานะประชาคมอาเซียน และได้มีมาตรการในการสร้างการตระหนักรับรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์อาเซียนซึ่งมีข้อกำหนดลักษณะที่สำคัญดังนี้ (กระทรวงต่างประเทศ. (2557). เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/customize-20121218-094710-341214.pdf)

1. ส่งเสริมการตระหนักรับรู้เกี่ยวกับอาเซียนและความรู้สึกของการเป็นประชาคมโดยมีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการรวมกันเป็นเอกภาพท่ามกลางความหลากหลายและส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในเรื่องวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนาและอารยธรรม

2. การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียนมีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างการตระหนักรับรู้และความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่เป็นเอกลักษณ์ของภูมิภาคและความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรมและความแตกต่างทางวัฒนธรรมของประเทศสมาชิก รวมทั้ง เพื่อปกป้องความเป็นเอกลักษณ์ของมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียนในภาพรวม

3. ส่งเสริมการสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมโดยได้แสดงเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์การร่วมมือกันในอุตสาหกรรมด้านวัฒนธรรมซึ่งมีมาตรการในการพัฒนาทรัพยากรอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม

4. การมีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนซึ่งมีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์เพื่อปลูกฝังอัตลักษณ์อาเซียนและสร้างอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางในการก่อตั้งประชาคมโดยสนับสนุนทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วม โดยมีมาตรการที่ร่วมกับองค์กรเอกชนอาเซียนที่อยู่ในเครือข่ายของอาเซียนในขบวนการสร้างประชาคมอาเซียนในการจัดการประชุมทางด้านสังคมของอาเซียน

อย่างไรก็ตามการร่วมมือของอาเซียนยังคงยึดหลักการภายใต้กฎบัตรฯ ซึ่งได้ระบุให้ประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศยึดมั่นในเรื่องของการเคารพอำนาจอธิปไตย การไม่แทรกแซงกิจการภายใน และการเคารพในความแตกต่างของกันและกัน ทำให้การรวมกลุ่มของอาเซียนจะเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติของประเทศสมาชิก สมาชิกแต่ละประเทศก็นิยามบทบาทของตนและผลประโยชน์ต่างกันซึ่งเป็นความท้าทายอันหนึ่งในการที่จะก่อให้เกิดเอกภาพของประชาคมอาเซียน

จากความสำคัญที่กล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียนกับผลประโยชน์แห่งชาติ : ศึกษาเปรียบเทียบประเทศไทย มาเลเซีย และลาว ในประเด็นการวิเคราะห์ระดับการรับรู้การสร้างอัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียน วิเคราะห์การตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติของประชาชนเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของประชาชนในประเทศไทย มาเลเซีย และลาว ซึ่งหากเมื่อรวมกันเป็นประชาคมอาเซียนแล้วอัตลักษณ์กับผลประโยชน์แห่งชาติของแต่ละประเทศจะยังคงมีความเป็นหนึ่งเดียวหรือสามารถปรับตัวได้มากน้อยแค่ไหน ทั้งนี้ผลที่ได้จากการวิจัยจะสามารถนำมาพัฒนาแนวคิดการคงอยู่และเป็นแนวทางการปรับตัวของอัตลักษณ์กับผลประโยชน์แห่งชาติที่แตกต่างให้คงอยู่ของแต่ละประเทศต่อไปอย่างยั่งยืนได้ภายใต้ One Vision One Identity One Community ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

1. เพื่อศึกษาการรับรู้การสร้างอัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียนและการตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติของประเทศไทย มาเลเซีย และลาว

2. เพื่อวิเคราะห์ระดับการรับรู้อัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียนและการตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติของประชาชนในประเทศไทย มาเลเซีย และลาว

3.ขอบเขตการวิจัย

3.1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยเลือกศึกษาอัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียน โดยศึกษาจากอัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียน ประเด็นการรับรู้การสร้างอัตลักษณ์ในด้านการตระหนักรับรู้เกี่ยวกับอาเซียนและความรู้สึกของการเป็นประชาคม ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน ด้านการสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรม และด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับชุมชน และศึกษาผลประโยชน์แห่งชาติของ 3 ประเทศเมื่อต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติในด้านการเมือง ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านอุดมการณ์

3.2. ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่ ผู้วิจัยศึกษาประชากรของ 3 ประเทศ ได้แก่ประเทศมาเลเซีย ประเทศไทยและ ประเทศลาว โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากกลุ่มประเทศที่มีขนาดรายได้ที่มีขนาดแตกต่างกันตามข้อมูลการแบ่งกลุ่มรายได้จำแนกตามเกณฑ์ของธนาคารโลก (World Bank) (World Bank. (2014). เข้าถึงเมื่อ 5 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก http://data.worldbank.org/about/country-and-lending-groups#High_income) จะเห็นได้ว่ามาเลเซียจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ค่อนข้างสูงตั้งเป้าหมายเป็น “ประเทศพัฒนาแล้ว” ในปี 2563 สะท้อนถึงการพัฒนาด้านคมนาคมระบบโครงสร้างพื้นฐานครบวงจร การสื่อสารรวมทั้งด้านการศึกษาที่ได้มาตรฐาน ควบคู่ไปกับแรงงานที่มีทักษะ ส่วนประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง-สูง ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอันดับแรก สาธารณูปโภคพื้นฐานทั่วถึง เทคโนโลยีการผลิตส่วนใหญ่ยังเป็นขั้นกลาง แต่แรงงานส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและสปป.ลาว จัดอยู่ในกลุ่ม ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง-ต่ำ ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร ประชาชนยังไม่รู้หนังสือเท่าใดนัก ดังนั้น 3 ประเทศนี้จึงเป็นประเทศที่น่าสนใจในการศึกษาข้อมูลโดยใช้ขนาดรายได้ที่มีความแตกต่างใน แต่ละกลุ่มจากกลุ่มที่มีรายได้สูง ปานกลาง และต่ำเพื่อเป็นตัวชี้วัด โดยจะทำการสำรวจความคิดเห็นของประชากรในเมืองหลวงได้แก่ประเทศไทย ที่กรุงเทพมหานคร ประเทศลาว ที่นครเวียงจันทร์ และ ประเทศมาเลเซีย ที่กัวลาลัมเปอร์ รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 8,053,262 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) สำหรับประชาชนใน 3 เมืองหลวงๆละ 4 ทิศทิศทางละ 100 คน ประเทศละ 400 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,200

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดย

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) โดยทบทวนเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ เว็บไซต์ ข้อมูลจากสื่อหนังสือพิมพ์ต่างๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระหว่างอัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียนกับผลประโยชน์แห่งชาติ โดยวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (pattern analysis) นำประเด็นสำคัญมาบรูณาการสังเคราะห์สร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยนำไปสู่การสร้างแบบสอบถามต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยเชิงคุณภาพในขั้นตอนที่1นำมาพัฒนาเป็นเครื่องมือการวิจัย (แบบสอบถาม (Questionnaire))เก็บข้อมูลจากประชาชนในเมืองหลวงของ 3 ประเทศๆ ละ 400 คนที่ให้ความร่วมมือในการตอบ แบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน (Rating Scale) ซึ่งเกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ได้กำหนดช่วงคะแนนตามแนวของ ประคอง กรรณสูตร (2538, หน้า 10) โดยมีระดับคะแนนสูงสุดคือ 4 และ 0 คือไม่มีเลย ดังนี้

3.21 – 4.00	หมายถึง	ระดับการรับรู้อัตลักษณ์และตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติมาก
2.41 – 3.20	หมายถึง	ระดับการรับรู้อัตลักษณ์และตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติค่อนข้างมาก
1.61 – 2.40	หมายถึง	ระดับการรับรู้อัตลักษณ์และตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติค่อนข้างน้อย
0.81 – 1.60	หมายถึง	ระดับการรับรู้อัตลักษณ์และตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติน้อย
0.00 – 0.80	หมายถึง	ระดับการรับรู้อัตลักษณ์และตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติไม่มีเลย

5.ทฤษฎีและนิยามศัพท์เฉพาะ

5.1. อัตลักษณ์ หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ของลักษณะเฉพาะของบุคล สังคม ชุมชน หรือประเทศนั้นๆ

5.2. ผลประโยชน์แห่งชาติ หมายถึง การที่รัฐจะดำเนินนโยบายใดก็ตามโดยมีจุดประสงค์ เพื่อปกป้องอธิปไตย ระบบการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ ศาสนา ภาษา และเชื้อชาติของตนให้ปลอดภัยจากการรุกรานของรัฐอื่น รัฐอาจดำเนินนโยบายร่วมกัน แข่งขันกัน ถ่วงดุล หรือเป็นพันธมิตรกันโดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุถึงจุดประสงค์ที่รัฐนั้นๆตั้งไว้

5.3. การรับรู้อัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียน หมายถึง ประชาชนในประเทศไทย มาเลเซีย และลาว มีระดับการรับรู้ในการสร้าง One Identity ตามที่กฎบัตรอาเซียนได้ระบุคำขวัญของประชาคมอาเซียนไว้ในหมวด 11 ว่า One Vision One Identity One Community หรือวิสัยทัศน์เดียว อัตลักษณ์เดียว ประชาคมเดียว โดยจะเป็นการระบุถึงอัตลักษณ์ในลักษณะของการมีอัตลักษณ์ร่วม (Collective identity) ที่ประชาชนของ 3 ประเทศไม่จำเป็นต้องรู้จักประชาชนประเทศอื่นๆทั้งหมด แต่จะต้องรู้ว่าสังคมและวัฒนธรรมนั้นๆเป็นของประชาคมอาเซียนที่เอกลักษณ์ของประชาคมอาเซียนแตกต่างจากประชาคมหรือกลุ่มอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีลักษณะเป็นอัตลักษณ์ทางสังคม (Social identity) เป็นมาตรฐานที่ประชาคมอาเซียน

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

เรียกร้องจากประชาชนในประชาคมอาเซียน (Virtual identity) ประกอบกับอัตลักษณ์ที่เป็นจริงของประชาชนคนนั้นในแต่ละประเทศ(Actual identity) โดยที่ในแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนได้กำหนดความร่วมมือในส่วนของการสร้างอัตลักษณ์อาเซียนไว้ 4 ด้าน คือ 1)ด้านการตระหนักรับรู้เกี่ยวกับอาเซียนและความรู้สึกของการ เป็นประชาคม 2)ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน 3)ด้านการสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรม 4)ด้านการมีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน

5.4. การตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติ หมายถึง ประชาชนในประเทศไทย มาเลเซีย และลาว มีระดับการตระหนักต่อผลประโยชน์แห่งชาติ (Nation Interests) ของตน ตามแนวคิดของศิโรตม์ ภาคสุวรรณ (2545, หน้า 80) คือสิ่งที่เป็นความต้องการหรือความปรารถนาอันสำคัญยิ่งของประชาชนส่วนรวม และความมุ่งหวังของประเทศในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศอื่นในประชาคมอาเซียน เพื่อความอยู่รอดของชาติตน ทั้งนี้ รวมถึงการคุ้มครองตนเอง ความเป็นเอกราชบูรณภาพแห่งชาติ ความมั่นคงทางทหาร เสถียรภาพทางเศรษฐกิจกับบรรดาความมั่งคั่งทั้งหลายที่จะพึงมี โดยมีจุดหมายต่อเนื่องที่ชาติมุ่งกระทำให้บรรลุผล และเป็นจุดหมายปลายทางที่ชาติรู้สึกว่ามีความสำคัญแก่ความมั่นคงและความมั่งคั่งแห่งชาติ มีความสำคัญต่อพลังอำนาจของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นกำลังทางการทหาร ความมีอิสรภาพการรักษาวัฒนธรรม เป็นต้น โดยสามารถแบ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ออกเป็น 6 ด้านตามแนวคิดของ ฮันส์ เจ มอร์เกนทอ (ถูกอ้างใน ศิโรตม์ ภาคสุวรรณ, 2545, หน้า 83) และผู้วิจัยได้สรุปประเด็นผลประโยชน์แห่งชาติเพื่อนำไปใช้ในบูรณาการกรอบแนวคิดการวิจัยในส่วนของประเด็นที่ศึกษาเกี่ยวกับการตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติเมื่อต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประชาชนในประเทศไทยลาวและมาเลเซียตามกฎบัตรอาเซียน (กระทรวงต่างประเทศ.วันที่เข้าถึง 22 กุมภาพันธ์ 2557.เข้าถึงได้ที่ http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/customize-20121218-094710-341214.pdf.) ดังนี้

5.4.1. ผลประโยชน์แห่งชาติด้านการเมืองหมายถึงการมีระดับการตระหนักต่อผลประโยชน์แห่งชาติด้านการเมือง (Political Interests) ของชาติตนต่อพัฒนาการด้านการเมืองโดยยึดหลักการของประชาธิปไตย นิติธรรม ธรรมาภิบาล ความเคารพ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานภายใต้กฎบัตรอาเซียน โดยพิจารณาจาก 1) ความร่วมมือด้านการพัฒนาการทางการเมือง 2) การสร้างและแบ่งปันกฎเกณฑ์ร่วมกัน

5.4.2. ผลประโยชน์แห่งชาติด้านความมั่นคง หมายถึง การมีระดับการตระหนักต่อผลประโยชน์แห่งชาติด้านความมั่นคง (Security Interests) ของชาติตนต่อความมั่นคงที่ครอบคลุมทุกมิติ ซึ่งมีความเกี่ยวโยงต่อพัฒนาการด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมอย่างใกล้ชิด ยึดหลักในการละเว้นการรุกรานหรือการขู่ใช้ใช้กำลัง และการกระทำใดๆที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศและการพึ่งพาการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี โดยพิจารณาจาก 1) ป้องกันความขัดแย้งและมาตรการการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ 2) การแก้ไขความขัดแย้งและการระงับข้อพิพาทโดยสันติ 3) การสร้างสันติภาพหลังความขัดแย้ง 4) ประเด็นความมั่นคงรูปแบบใหม่ 5)เสริมสร้างความร่วมมือของอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ และการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน 6) การตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพและทันกาลต่อประเด็นเร่งด่วนหรือสถานการณ์วิกฤติที่ส่งผลกระทบต่ออาเซียน

5.4.3. ผลประโยชน์แห่งชาติด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การมีระดับการตระหนักต่อผลประโยชน์แห่งชาติด้านเศรษฐกิจ (Economics Interests) ของชาติตนต่อการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการประสานผลประโยชน์ของประเทศสมาชิก โดยการส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในเชิงลึกและกว้างมากขึ้นผ่านความร่วมมือที่มีอยู่ในปัจจุบันและแผนการดำเนินงานใหม่ภายใต้กรอบระยะเวลาที่ชัดเจน และประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามหลักการที่จะส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบเปิด มองบริบทภายนอกและส่งเสริมกลไกตลาดซึ่งสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ในกรอบพหุภาคีและยึดมั่นในระบบกฎเกณฑ์ โดยพิจารณา 1) การเปิดตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน 2) การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน 3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค 4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

5.4.4. ผลประโยชน์แห่งชาติด้านสังคม หมายถึง การมีระดับการตระหนักต่อผลประโยชน์แห่งชาติด้านสังคม (Social Interests) ของชาติตนต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตในทุกด้านให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดีในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความมั่นคงทางสังคม และพร้อมรับมือกับผลกระทบอันเนื่องมาจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ ตลอดจนมีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน อันจะนำไปสู่การสร้างให้ประชาคมอาเซียนเป็นสังคมแห่งความห่วงใยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยพิจารณาจาก 1) การพัฒนามนุษย์ (Human development) 2) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (social welfare and protection) 3) สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (social justice and rights) 4) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (environmental sustainability) 5) การลดช่องว่างทางการพัฒนา (narrowing the development gap)

5.4.5. ผลประโยชน์แห่งชาติด้านวัฒนธรรม หมายถึง การมีระดับการตระหนักต่อผลประโยชน์แห่งชาติด้านวัฒนธรรม (Cultural Interests) ของชาติตนต่อการมีสำนึกความเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์มรดกทางวัฒนธรรมและมีสำนึกร่วมในอัตลักษณ์ของภูมิภาค เพื่อสร้างให้เกิดสำนึกการเป็นเพื่อนบ้านที่ดีและมีความรับผิดชอบ โดยเป็นตัวตนร่วมกัน จารีต ค่านิยม และความเชื่อ รวมทั้งความปรารถนาในฐานะประชาคมอาเซียนที่ส่งเสริมให้ตระหนักและมีค่านิยมร่วมกันในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันท่ามกลางความแตกต่างในทุกชั้นของสังคม โดยพิจารณาจากการสร้างอัตลักษณ์วัฒนธรรมของอาเซียน (building an ASEAN identity)

5.4.6. ผลประโยชน์แห่งชาติด้านอุดมการณ์ หมายถึง การมีระดับการตระหนักต่อผลประโยชน์แห่งชาติด้านอุดมการณ์ (Ideological Interests) ของชาติตนต่อแรงบันดาลใจและรวมกันภายใต้วิสัยทัศน์เดียวกัน อัตลักษณ์เดียวกัน และประชาคมที่มีความเอื้ออาทรเดียวกัน รวมกันด้วยความปรารถนาและเจตจำนงร่วมกันที่จะดำรงอยู่ในภูมิภาคแห่งสันติภาพ ความมั่นคงและเสถียรภาพที่ถาวร มีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนมีความมั่งคั่งและความก้าวหน้าทางสังคมร่วมกัน โดยพิจารณาจาก 1) วัตถุประสงค์ของอาเซียน 2) หลักการพื้นฐานของความร่วมมืออาเซียน

6.สรุปผลวิเคราะห์การวิจัย

ผลสำรวจจากงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยเครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถาม (Questionnaire) จากประชาชนในเมืองหลวงของ 3 ประเทศ มีรายละเอียดที่สำคัญ มีดังนี้

1. ด้านการรับรู้การสร้างอัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียน

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

ตารางที่1 ค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐานส่วนการรับรู้การสร้างอัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียน เปรียบเทียบแต่ละประเทศจำแนกเป็นรายด้าน (N ในแต่ละประเทศ = 400) (คัดเลือกแสดงเฉพาะค่าที่วัดระดับได้)

ประเด็นคำถาม	ไทย	ลาว	มาเลเซีย	ภาพรวม	ระดับการรับรู้
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	
	$\overline{X}$	$\overline{X}$	$\overline{X}$	$\overline{X}$	
1.ด้านการตระหนักรับรู้เกี่ยวกับอาเซียนและความรู้สึกของการเป็นประชาคมอาเซียน					
1.รับรู้ถึงการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของอาเซียนผ่านทาง TV วิทยุ และ Internet	2.84	3.24	2.17	2.75	ค่อนข้างมาก
2.รับรู้ถึงการแจกจ่ายข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อมัลติมีเดีย	2.70	2.73	2.17	2.53	ค่อนข้างมาก
3.รับรู้ถึงสื่อมวลชนมีการนำเสนอรายการเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมและศิลปะอาเซียนอย่างต่อเนื่อง	2.49	2.79	2.11	2.46	ค่อนข้างมาก
ภาพรวมด้านการตระหนักรับรู้เกี่ยวกับอาเซียนและความรู้สึกของการเป็นประชาคมอาเซียน	2.26	2.59	2.09	2.31	ค่อนข้างน้อย
2.ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน					
1.รับรู้ถึงกฎระเบียบในการปกป้อง รักษามรดกทางวัฒนธรรมและประเพณีของประเทศสมาชิกอาเซียน	1.90	2.48	2.02	2.13	ค่อนข้างน้อย
2.รับรู้ถึงเอกสารและการรวบรวมรายชื่อมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียนเข้าด้วยกัน	1.87	2.40	2.02	2.09	ค่อนข้างน้อย
3.รับรู้ถึงแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน	2.09	2.54	2.09	2.24	ค่อนข้างน้อย
ภาพรวมด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน	1.94	2.33	2.03	2.10	ค่อนข้างน้อย
3.ด้านการสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรม					
1.รับรู้ถึงการสนับสนุนความสามารถของ	2.08	2.58	1.99	2.21	ค่อนข้างน้อย

เยาวชนที่มีความคิดสร้างสรรค์ในเรื่องวัฒนธรรมและศิลปะอาเซียน					
2.รับรู้ถึงแหล่งการจำหน่ายสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมอาเซียน	1.96	2.58	1.94	2.16	ค่อนข้างน้อย
3.รับรู้ถึงการนำวัฒนธรรมท้องถิ่นมาเป็นสินค้าและบริการในตลาดภายในอาเซียนและระหว่างประเทศ	2.00	2.41	2.03	2.14	ค่อนข้างน้อย
ภาพรวมด้านการสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรม	1.96	2.40	1.98	2.11	ค่อนข้างน้อย
4.ด้านการมีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน					
1.รับรู้ถึงเครือข่ายของประเทศสมาชิกในการสร้างประชาคมอาเซียน	1.97	2.36	1.98	2.10	ค่อนข้างน้อย
2.รับรู้ถึงโครงการอาสาสมัครอาเซียนที่เน้นเรื่องการพัฒนาชนบทและการช่วยเหลือชุมชน	1.84	2.46	2.02	2.11	ค่อนข้างน้อย
3.รับรู้ถึงการประชุมทางด้านสังคม และภาคประชาสังคมอาเซียนทุกปี	1.95	2.52	2.05	2.17	ค่อนข้างน้อย
ภาพรวมด้านการมีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน	1.89	2.41	2.03	2.16	ค่อนข้างน้อย
ภาพรวมทั้งหมด	2.01	2.43	2.03	2.16	ค่อนข้างน้อย

จากตารางที่ 1สรุปได้ว่า ภาพรวมการรับรู้การสร้างอัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย($\overline{X}$ = 2.16) โดยเรียงลำดับประเทศตามค่าการรับรู้การมากที่สุด ได้แก่ประเทศลาว ไทยและมาเลเซียซึ่งมีการตระหนักรับรู้ในด้านเดียวมากที่สุดคือการรับรู้เกี่ยวกับอาเซียนและความรู้สึกของการเป็นประชาคมอาเซียนโดยผ่านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของอาเซียนผ่านทางทีวี วิทยุ และอินเตอร์เน็ตรับรู้ถึงการแจกจ่ายข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียน ในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อมัลติมีเดียและรับรู้ถึงเพลงประจำอาเซียน และสัญลักษณ์อาเซียนอื่นๆในสื่อของภาครัฐและภาคเอกชน ส่วนด้านที่มีระดับการตระหนักรับรู้น้อยที่สุดของทั้ง 3 ประเทศคือ ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน ($\overline{X}$ =2.10) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในด้านนี้คือรับรู้ถึงแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน ($\overline{X}$ =2.24) ส่วนด้านการสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมซึ่งการรับรู้ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การรับรู้ถึงการสนับสนุนความสามารถของเยาวชนที่มีความคิดสร้างสรรค์ในเรื่องวัฒนธรรมและศิลปะอาเซียน และด้านการมีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนซึ่งการรับรู้ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การรับรู้ถึงการประชุมทางด้านสังคมภาคประชาสังคมอาเซียนทุกปี และด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียนรับรู้ถึงแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน มีระดับการรับรู้อยู่ในระดับเฉลี่ยค่อนข้างน้อย ($\overline{X}$ = 2.11) ซึ่งในประเทศลาวจะมีประชาชนมีการรับรู้การสร้างอัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียนเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุดในทุกด้าน($\overline{X}$ =2.43) ซึ่งถือว่าเป็นเกณฑ์เฉลี่ยค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับประเทศไทยและลาว

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

2. การตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติด้านต่างๆ เมื่อต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติด้านต่างๆ เมื่อต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (N ในแต่ละประเทศ = 400) (คัดเลือกแสดงเฉพาะระดับการตระหนักค่อนข้างมาก)

ประเด็นคำถาม	ไทย ค่าเฉลี่ย $\overline{X}$	ลาว ค่าเฉลี่ย $\overline{X}$	มาเลเซีย ค่าเฉลี่ย $\overline{X}$	ภาพรวม ค่าเฉลี่ย $\overline{X}$	ระดับการตระหนัก
1.ผลประโยชน์แห่งชาติด้านการเมือง					
1.ตระหนักถึงการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพื่อส่งเสริมสิทธิสตรีและเด็กในอาเซียน	2.62	2.77	2.07	2.49	ค่อนข้างมาก
2.ตระหนักถึงการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นในอาเซียน	2.70	2.75	2.06	2.51	ค่อนข้างมาก
3.ตระหนักถึงการส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในอาเซียน โดยสนับสนุนวัฒนธรรมและศาสนา	2.67	2.68	2.10	2.48	ค่อนข้างมาก
4.ตระหนักถึงการส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในอาเซียน โดยสนับสนุนวัฒนธรรมและศาสนา	2.67	2.68	2.10	2.48	ค่อนข้างมาก
ภาพรวมผลประโยชน์แห่งชาติด้านการเมือง	2.51	2.51	2.00	2.34	ค่อนข้างน้อย
2.ผลประโยชน์แห่งชาติด้านความมั่นคง					
1.ตระหนักถึงความเคารพในดินแดน อธิปไตยและเอกภาพของประเทศสมาชิก	2.69	2.79	2.14	2.54	ค่อนข้างมาก
2.ตระหนักถึงการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในอาเซียน	2.65	2.79	2.00	2.48	ค่อนข้างมาก
3. ตระหนักถึงการให้ความร่วมมือในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติในอาเซียน	2.65	2.85	2.08	2.53	ค่อนข้างมาก
4.ตระหนักถึงความร่วมมือในอาเซียนเพื่อรักษาไว้ซึ่งสันติภาพและเสถียรภาพ	2.65	2.70	2.05	2.47	ค่อนข้างมาก

ภาพรวมผลประโยชน์แห่งชาติด้านความมั่นคง	2.69	2.79	2.49	2.60	ค่อนข้างมาก
3.ผลประโยชน์แห่งชาติด้านเศรษฐกิจ					
1.ตระหนักถึงการมีมาตรการการเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรี และการลด/ยกเลิกภาษีในอาเซียน	2.68	2.62	2.10	2.47	ค่อนข้างมาก
2.ตระหนักถึงการสร้างแนวทางการแข่งขันทางเศรษฐกิจภายใต้การมีผลประโยชน์ร่วมกันในอาเซียน	2.64	2.77	2.06	2.49	ค่อนข้างมาก
3.ตระหนักถึงการสร้างความเข้มแข็งด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในอาเซียน	2.66	2.65	2.07	2.46	ค่อนข้างมาก
4.ตระหนักถึงการรักษาสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้การมีผลประโยชน์ร่วมกันในอาเซียน	2.68	2.75	2.04	2.49	ค่อนข้างมาก
ภาพรวมผลประโยชน์แห่งชาติด้านเศรษฐกิจ	2.83	2.86	2.14	2.61	ค่อนข้างมาก
4.ผลประโยชน์แห่งชาติด้านสังคม					
4.1 ภาพรวมการพัฒนามนุษย์ (Human development)	2.79	2.71	2.03	2.51	ค่อนข้างมาก
4.2 ภาพรวมการคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (social welfare and protection)	2.80	2.69	2.03	2.51	ค่อนข้างมาก
4.3 สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (social justice and rights)					
ตระหนักถึงการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการสำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการในอาเซียน	2.84	2.87	2.07	2.60	ค่อนข้างมาก
4.4 ภาพรวมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (environmental sustainability)	2.64	2.56	2.02	2.41	ค่อนข้างมาก
4.5 ภาพรวมการลดช่องว่างทางการพัฒนา (narrowing the development gap)	2.62	2.51	2.00	2.37	ค่อนข้างน้อย
ภาพรวมผลประโยชน์แห่งชาติด้านสังคม	2.73	2.65	2.03	2.47	ค่อนข้างมาก
ผลประโยชน์แห่งชาติด้านวัฒนธรรม					
1.ตระหนักถึงการให้ประชาชนอาเซียนเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกันในด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และศาสนา	2.67	2.76	2.00	2.47	ค่อนข้างมาก
2.ตระหนักถึงการมีจิตสำนึกร่วมในความเป็น	2.67	2.83	2.04	2.51	ค่อนข้างมาก

เจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน					
3.ตระหนักถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและสินค้าวัฒนธรรมของอาเซียน	2.67	2.66	2.05	2.46	ค่อนข้างมาก
ภาพรวมการสร้างอัตลักษณ์วัฒนธรรมของอาเซียน (building an ASEAN identity)	2.66	2.77	2.02	2.48	ค่อนข้างมาก
6.ผลประโยชน์แห่งชาติด้านอุดมการณ์					
1.ตระหนักถึงความเติบโตทางเศรษฐกิจความก้าวหน้าของสังคมและการพัฒนาทางวัฒนธรรมของอาเซียน	2.63	2.92	2.00	2.52	ค่อนข้างมาก
2.ตระหนักถึงการเคารพซึ่งกันและกันในเอกราช อธิปไตย ความเท่าเทียมแห่งดินแดนและเอกลักษณ์ประจำชาติของทุกชาติในอาเซียน	2.77	2.87	2.05	2.56	ค่อนข้างมาก
3.ตระหนักถึงการระงับความแตกต่างหรือข้อพิพาทโดยสันติวิธีในอาเซียน	2.71	2.61	1.95	2.42	ค่อนข้างมาก
ภาพรวมทั้งหมดผลประโยชน์แห่งชาติด้านอุดมการณ์	2.77	2.79	2.11	2.56	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 2 สามารถสรุปวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ภาพรวมระดับการตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติด้านต่างๆ เมื่อต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ด้านที่มีระดับการตระหนักถึงมากที่สุดคือผลประโยชน์แห่งชาติด้านเศรษฐกิจในประเด็นเกี่ยวกับการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน และ ประเทศที่มีระดับการตระหนักรู้มากที่สุดเรียงตามลำดับได้แก่ ประเทศลาว ประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้ประเทศลาวตระหนักถึงการสร้างแนวทางการแข่งขันทางเศรษฐกิจภายใต้การมีผลประโยชน์ร่วมกันในอาเซียน ประเทศไทยพบว่าตระหนักถึงการรักษาสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้การมีผลประโยชน์ร่วมกันในอาเซียนมากที่สุด และประเทศมาเลเซียพบว่าระดับการตระหนักรู้อยู่ในระดับค่อนข้างน้อยและจะตระหนักถึงการสร้างความเข้มแข็งด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในอาเซียน

2. การตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติด้านการเมืองพบว่า ประเทศที่มีระดับการตระหนักมากคือประเทศลาวซึ่งตระหนักถึงการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพื่อส่งเสริมสิทธิสตรีและเด็กในอาเซียน รองลงมาคือประเทศไทยตระหนักถึงการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นในอาเซียน และลำดับสุดท้ายประเทศมาเลเซียตระหนักถึงการส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในอาเซียน โดยสนับสนุนวัฒนธรรมและศาสนา

3. ผลประโยชน์แห่งชาติด้านความมั่นคงพบว่าประเทศลาวมีระดับการตระหนักมากที่สุดโดยเน้นในเรื่องตระหนักถึงการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพื่อส่งเสริมสิทธิสตรีและเด็กในอาเซียน ลำดับต่อมาคือประเทศไทยโดยตระหนักถึงการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นในอาเซียน สุดท้ายคือมาเลเซียที่มีลำดับการ

ตระหนักมาที่สุดในเรื่องตระหนักถึงการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมและความร่วมมือด้านการบรรเทาภัยพิบัติในอาเซียน

4. การตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติด้านสังคมในด้าน สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (social justice and rights) ซึ่งประเทศที่มีระดับการตระหนักมากที่สุดได้แก่ ประเทศไทย ลาว และ มาเลเซีย ต่างตระหนักถึงการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการสำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการในอาเซียน

5. การตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติด้านวัฒนธรรม ซึ่งประเทศที่มีระดับการตระหนักมากที่สุดคือ ประเทศลาว ซึ่งตระหนักถึงการให้ประชาชนอาเซียนเกิดจิตสำนึกร่วมในอาเซียนบนความหลากหลายและตระหนักถึงการมีจิตสำนึกร่วมในความเป็นเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน ลำดับต่อมาคือประเทศไทยและมาเลเซียพบว่ามีการตระหนักให้ประชาชนอาเซียนเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกันในด้านวัฒนธรรมประวัติศาสตร์และศาสนามีจิตสำนึกร่วมในความเป็นเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียนและตระหนักถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและสินค้าวัฒนธรรมของอาเซียน

6. การตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติด้านอุดมการณ์เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้ว ประเทศที่มีระดับตระหนักมากที่สุดคือ ประเทศลาว โดยตระหนักถึงความเติบโตทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าของสังคมและการพัฒนาทางวัฒนธรรมของอาเซียนรองมาคือประเทศไทยโดยตระหนักถึงการเคารพซึ่งกันและกันในเอกราช อธิปไตย ความเท่าเทียมแห่งดินแดนและเอกลักษณ์ประจำชาติของทุกชาติในอาเซียน ส่วนระดับการตระหนักน้อยที่สุดคือ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งตระหนักถึงการเคารพซึ่งกันและกันในเอกราช อธิปไตย ความเท่าเทียมแห่งดินแดนและเอกลักษณ์ประจำชาติของทุกชาติในอาเซียน

6. อภิปรายผลการวิจัย

การที่สมาชิกในประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะประเทศไทย มาเลเซีย และลาวนั้น จะส่งเสริมให้ประชาชนในชาติของตนเองได้มีการรับรู้ถึงอัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง ดำเนินการใน 3 ประเด็นหลักที่สำคัญคือ 1.ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ผ่าน ทีวี วิทยุ อินเตอร์เนตโดยที่มีสื่อมวลชนนำเสนอรายการเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมและศิลปะอาเซียน เพลงและสัญลักษณ์อาเซียน อีกทั้งการรณรงค์แจกจ่ายข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนในสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อมัลติมีเดีย ตลอดจนการส่งเสริมกีฬาในอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศิริมิตร ประพันธ์ธุรกิจ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ความเป็นลาวผ่านเรื่องความสัมพันธ์ไทย-ลาวในสื่อบันเทิงไทยพบว่าการเลือกใช้แนวคิดกลุ่มวัฒนธรรมศึกษาเชิงวิพากษ์ (critical cultural studies) ซึ่งมีรากฐานความคิดมาจากสำนักมาร์กซิสม์ที่มองว่าสื่อเป็นแหล่งผลิตวทะกรรมต่างๆ มากมายในสังคมยุคนี้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ แกรมม์เทิร์นเนอร์ (Turner, 1988 หน้า 38-40 อ้างในศิริมิตร ประพันธ์ธุรกิจ 2551) ที่ว่า สำนักวัฒนธรรมศึกษาให้ความสนใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตประจำวันของผู้คน ซึ่งสื่อบันเทิงอย่างวิทยุ โทรทัศน์ เพลงและภาพยนตร์เป็นสื่อในชีวิตประจำวันของมนุษย์ที่การสร้างการตระหนักรับรู้ถึงการสร้างอัตลักษณ์จำเป็นต้องอาศัยสื่อในสังคมยุคปัจจุบันในการสร้างอัตลักษณ์ตามกระบวนการทางสังคมซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับประเด็นที่ 2 คือการสร้างความตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในเรื่องการสร้างแนวทางการแข่งขันทางเศรษฐกิจภายใต้การมีผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อรักษาสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและสร้างความเข้มแข็งด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในอาเซียน

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

โดยทั้ง 2 ประเด็นนั้นจะต้องดำเนินการภายใต้กรอบของการให้ความสำคัญเป็นอย่างมากต่อประเด็นที่ 3 คือผลประโยชน์แห่งชาติด้านวัฒนธรรม ที่จะต้องตระหนักถึงและเร่งสร้างจิตสำนึกร่วมกันบนความหลากหลายและความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมร่วมกัน เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันด้านวัฒนธรรมให้มากขึ้น ตลอดจนร่วมมือกันส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและสินค้าวัฒนธรรมของอาเซียนให้เป็นที่แพร่หลาย ซึ่งพิจารณาได้จากการแสดงเจตจำนงของผู้นำรัฐสมาชิกอาเซียนซึ่งเกิดขึ้นตามวาระต่างๆ แล้วประเด็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจจะถูกใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนหลัก เพื่อผลักดันให้การสร้างประชาคมอาเซียนสัมฤทธิ์ผล ซึ่งนั้นหมายถึงการหวังผลให้เป็นตัวประสานความสัมพันธ์ทางการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาค โดยผ่านกระบวนการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและช่วยเหลือทางเศรษฐกิจระหว่างกันนั้นเองบทสรุปนี้เกิดขึ้นจากผลของการประชุมสุดยอดผู้นำครั้งที่ 10 ในเดือนพฤศจิกายน 2004 ที่ประเทศลาว ซึ่งผู้นำรัฐสมาชิกลงความเห็นที่จะใช้ประเด็นทางเศรษฐกิจเป็นจุดเริ่มต้นและหนทางสู่การบรรลุการจัดตั้งประชาคมแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนี้ (กระทรวงต่างประเทศ. (2556). เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม. เข้าถึงได้จาก http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/customize-20121218-094710-341214.pdf)

และเป็นที่น่าสังเกตที่ได้จากการวิจัยถึงแม้ว่าประเทศลาวเป็นประเทศที่มีรายได้ประชาชาติปานกลาง-ต่ำและยังคงกำหนดขอบเขตการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกในที่สาธารณะภายใต้กฎหมายของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งชาติลาว แต่รัฐบาลลาวก็ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียโดยการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการสร้างความเข้าใจเรื่องอาเซียนร่วมกันและมีการสนับสนุนการลงทุนเพื่ออาศัยด้านการพัฒนาการคมนาคมขนส่งจากการลงทุนของประเทศในอาเซียนเพื่อการพัฒนาประเทศ และการจ้างงานของคนลาวในประเทศเพื่อเป็นการเปลี่ยนถ่ายจากสังคมเกษตรกรรม กสิกรรมสู่อุตสาหกรรมอีกด้วย แต่จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่าประเทศมาเลเซียจะพยายามก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและเป็นประเทศที่มีรายได้สูงที่สุดในอาเซียนและมีการพัฒนาประเทศให้เท่าเทียมหรือชนะประเทศสิงคโปร์ที่เป็นผู้นำในทางเศรษฐกิจของอาเซียนในขณะนี้จึงทำให้ส่งเสริมการสร้างการรับรู้ถึงอัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียนและรับรู้เรื่องอาเซียนน้อยที่สุด

หากอาเซียนกำลังพยายามที่จะใช้การพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นเงื่อนไขในการสอดประสานความร่วมมือระหว่างรัฐสมาชิก เพื่อการสร้างประชาคมแห่งภูมิภาคที่สมบูรณ์ตามเจตนารมณ์ที่ประกาศไว้ในปฏิญญาอาเซียนฉบับที่ 2 (ASEAN Concord II) การสร้างความมั่นคงภายในแต่ละประเทศจึงเป็นประเด็นแรกที่ควรได้รับการจัดการ นอกจากนี้ ความสำคัญไม่ควรถูกจำกัดอยู่เฉพาะในขอบเขตของลัทธิชาตินิยม แต่ควรขยายให้ครอบคลุมถึงประเด็นทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนและชุมชนอาเซียนในการสร้างภูมิภาคเพื่อประชาชนชาวอาเซียนอย่างแท้จริงแต่อย่างไรก็ตามการดำเนินการดังกล่าวจะสำเร็จตามเจตนารมณ์ของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียนกับผลประโยชน์แห่งชาติไปไม่ได้ หากปราศจากการพัฒนาพื้นฐานรองรับที่สำคัญในด้านผลประโยชน์แห่งชาติด้านการเมือง ในประเด็นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่น การสร้างสันติภาพในอาเซียน ตลอดจนส่งเสริมวัฒนธรรมและศาสนา กับผลประโยชน์แห่งชาติด้านสังคม ที่จำเป็นจะต้องคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการ และยกระดับคุณภาพชีวิตมาตรฐานสำหรับเด็ก สตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการในอาเซียน ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นข้อค้นพบที่ได้จาก

การวิจัยครั้งนี้ และผู้วิจัยเชื่อว่า หากทั้ง 3 ประเทศ และรวมถึงอีก 7 ประเทศที่เหลือได้นำแนวทางเหล่านี้ไปพิจารณาสร้างความแข็งแกร่งให้กับประชาคมอาเซียน โดยที่ไม่ลืมรากเหง้าทางวัฒนธรรมของประเทศตนเอง และวัฒนธรรมร่วมกันภายใต้ประชาคมอาเซียน ก็จะสามารถรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของประเทศตนเอง และผลประโยชน์แห่งชาติร่วมกัน ได้อย่างสมดุลและมีความร่วมมือกันที่ยั่งยืนต่อไป ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าในบริบทภายในประเทศ บทบาทของรัฐสมาชิกในการสื่อสารสร้างความเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากกรอบความร่วมมือของอาเซียนให้แก่ประชาชนคนในชาติได้รับรู้ จึงเป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมกระบวนการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศได้อีกทางหนึ่ง สิ่งที่น่าสังเกตคือ ความสำเร็จของประชาคมอาเซียนควรให้ความสำคัญกับการสร้างกลไกและมาตรการที่สามารถจัดการกับปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือ เช่น การสร้างกลไกการจัดการทางเศรษฐกิจที่ชัดเจน การสร้างกระบวนการด้านสิทธิมนุษยชน และการสร้างกลไกการจัดการกับปัญหาความแตกต่างทางชาติพันธุ์ที่สำคัญคือ การสร้างกลไกการสำนึกและตระหนักรู้การเป็นประชาชนอาเซียนให้กับประชาชนในประเทศสมาชิกว่าจะได้รับผลประโยชน์ในการเป็นประชาคมอาเซียนร่วมกันอย่างไร

7. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

7.1. ด้านอัตลักษณ์การเป็นประชาชนในประชาคมอาเซียน มีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ ดังนี้

7.1.1 ด้านการตระหนักรับรู้เกี่ยวกับอาเซียนและความรู้สึกของการเป็นประชาคมมีความเป็นไปได้ คือประชาชนในชาติสมาชิกจะต้องได้รับการกระตุ้นในทิศทางเดียวกันภายใต้วิสัยทัศน์การเป็นประชาคมอาเซียนอันเดียวกัน โดยที่ผลประโยชน์และอัตลักษณ์ของชาติตนยังคงอยู่ ในขณะเดียวกันความเป็นพหุอัตลักษณ์ซึ่งประชาชนในชาติสมาชิกจะต้องสามารถปรับเปลี่ยนและยอมรับอัตลักษณ์ร่วมของประชาคมอาเซียนได้อย่างมั่นใจและเต็มใจ

7.1.2 ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียนมีความเป็นไปได้คือชาติสมาชิกประชาคมอาเซียนควรจะมองผลประโยชน์ต่างๆเป็นแบบมหภาค เมื่อประชาคมอาเซียนเจริญก้าวหน้า ชาติสมาชิกอันได้แก่ ไทย มาเลเซีย และลาว ก็จะเจริญเติบโตไปด้วย ซึ่งความคิดดังกล่าว เป็นวิสัยทัศน์แห่งอนาคตของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจะต้องมีการปลูกฝังความรู้สึกในการเป็นเจ้าของร่วมกัน การตระหนักในความหลากหลาย และการยอมรับในความแตกต่าง ซึ่งจะต้องใช้ความพยายามและความร่วมมือของทั้งฝ่ายรัฐบาลและภาคประชาชนของชาติสมาชิกทั้งมวลโดยเฉพาะในกระบวนการการร่างประชาคม

7.1.3 ด้านการสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมควรมีแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ในด้านนี้อย่างเป็นรูปธรรม โดยทำให้มีกระบวนการผลิตวัตถุ สัญลักษณ์ของประชาคมอาเซียน หรือรวมถึงการกระทำที่เด่นชัด สามารถสืบต่อกันไปได้ เช่น ขนบประเพณีและพิธีกรรมเพื่อให้เกิดคุณค่าในเชิงพาณิชย์ ที่จะสามารถปฏิบัติได้ในช่วงเวลาเดียวกันในประเทศสมาชิกอาเซียน ตัวอย่างเช่น ประเพณีสงกรานต์, งานตรุษจีนและประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาต่างๆของแต่ละศาสนา

7.1.4 ด้านการมีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน คือการมีส่วนร่วมของประชาชนในกะบวนการสร้างประชาคม ก็เหมือนกับเป็นการพยายามสร้างบ้านอยู่ร่วมกัน ทุกคนจะได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาความเจริญด้านเศรษฐกิจของภูมิภาคร่วมกัน เมื่อเกิดการอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจและสามัคคีกลมเกลียวกันแล้ว ความรู้สึกของ

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

ความเป็นหนึ่งเดียวกันก็จะตามมา อันนำไปสู่ผลในแง่ดีอื่นๆ เช่น ความเท่าเทียมกัน การลดช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวย และการกระจายความมั่งคั่ง

7.2. ผลประโยชน์แห่งชาติ มีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ ดังนี้

7.2.1 ผลประโยชน์แห่งชาติด้านการเมือง

ถือเป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหวในกรอบความร่วมมืออาเซียนมากที่สุด คือหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในของชาติสมาชิกแต่ในที่สุดอาเซียนก็ได้สร้างกลไกและสถาบันทางการเมือง ที่จะเริ่มทีละน้อยโดยเริ่มจาก ความร่วมมือทางความมั่นคงในเอเชียแปซิฟิก, สถาบันเพื่อสันติภาพและความปรองดองแห่งอาเซียน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างรัฐบาลแห่งอาเซียน และปฏิญญาว่าด้วยหลักสิทธิมนุษยชนในที่สุด ซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จไปอีกก้าวหนึ่งของความร่วมมือทางการเมืองในอาเซียน

7.2.2 ผลประโยชน์แห่งชาติด้านความมั่นคง

ควรมีการแสดงออกของความเต็มใจในการยอมรับความช่วยเหลือหรือแนะนำในการแก้ปัญหาภายในจากประเทศสมาชิกอื่นในอาเซียน และควรจะทำงานบนพื้นฐานของการสร้างความเชื่อมั่นระหว่างกัน เพื่อเป็นการที่จะหลีกเลี่ยงที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งหรือความพยายามในการหาข้อยุติความขัดแย้งร่วมกันให้ได้ในที่สุด

7.2.3 ผลประโยชน์แห่งชาติด้านเศรษฐกิจ

ควรจะผลักดันให้ชาติสมาชิก เปิดใจยอมรับและพัฒนาวิสัยทัศน์เพื่อทำให้เกิดตลาดร่วมอาเซียน เพื่อเป็นการเปิดกว้างและให้โอกาสทางการค้า ในการสร้างประสิทธิภาพในการต่อรองกับภูมิภาคอื่นๆ นอกจากนั้นตลาดร่วมอาเซียนจะสร้างความเท่าเทียมแก่ชาติสมาชิกและขยายวงกว้างของชนชั้นกลางอีกด้วย

7.2.4 ผลประโยชน์แห่งชาติด้านสังคม

การเกิดประชาคมสังคมและวัฒนธรรมในอาเซียน จะต้องอยู่บนพื้นฐานของการเอื้ออาทร การแบ่งปัน และความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเปิดโอกาสให้สังคมได้รับการยกระดับให้ดีขึ้นในด้านต่างๆ ประเด็นที่ถูกละเลยในสังคม เช่น คนพิการ ความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจ การศึกษาที่ล้าหลัง การแบ่งชนชั้นทางสังคม รวมถึงความแตกต่างทางชาติพันธ์ ควรจะถูกหยิบยกให้ความสำคัญและเอาใจใส่จากชาติสมาชิกให้มากขึ้น โดยเฉพาะการเอาใจใส่และให้ความสำคัญจากรัฐบาลของแต่ละประเทศ ภาคประชาสังคมและชุมชนทางวัฒนธรรมและศาสนาต่างๆ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของคนในประเทศ

7.2.5 ผลประโยชน์แห่งชาติด้านวัฒนธรรม

มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นรูปธรรมถ้ามีความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา มีการสร้างสรรค์ข้อตกลงร่วมกันด้านการศึกษาฝึกอบรม มีหลักการสร้างบทเรียนเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของอาเซียนร่วมกัน นอกจากนี้ควรจะมีหน่วยงานกลางของอาเซียนเป็นตัวกลางหรือแม่งาน เช่น มหาวิทยาลัยแห่งอาเซียนรับผิดชอบด้านความร่วมมือทางการศึกษาเป็นต้น

7.2.6 ผลประโยชน์แห่งชาติด้านอุดมการณ์

ควรค้นหาอุดมการณ์ที่อาเซียนมีร่วมกัน คือ การเป็นเอกภาพท่ามกลางความหลากหลายบนพื้นฐานของความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ซึ่งอุดมการณ์นี้จะนำไปสู่การพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์ ที่จะเชื่อมโยง

ทำให้อาเซียนเกิดความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางการเมือง และความเข้าใจอันดีในเรื่องประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม นอกจากนี้อาเซียนควรต้องให้ความร่วมมือกับชาติอื่นในเอเชีย เช่น จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น อินเดีย ออสเตรีย และนิวซีแลนด์ เป็นต้น

8.สรุป

สรุปจากการศึกษาจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยภาคสนาม ผู้วิจัยสังเกตได้ว่ากล่าวต้นศตวรรษที่ 21 อัตลักษณ์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นที่รู้จักกันมากขึ้นทั้งสำหรับคนในท้องถิ่นภูมิภาคเองและคนภายนอกในฐานะที่เป็นภูมิภาคเอกเทศมีลักษณะเฉพาะของตนเองที่ประกอบด้วยประเทศที่แตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนา ตลอดจนชาติพันธุ์ การจะเข้าใจอัตลักษณ์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงต้องเข้าใจอัตลักษณ์ทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น (ชุมชน ชาติพันธุ์/ชนกลุ่มน้อย) ในฐานะภูมิภาคที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองเป็นสำคัญ และอัตลักษณ์เป็นสิ่งสร้างขึ้นมาทางสังคมเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นตัวตนของคนหรือกลุ่มสังคมที่แตกต่างจากคนอื่นหรือกลุ่มอื่นสามารถสร้างใหม่ก็ได้ปรับเปลี่ยนได้ตามแต่บริบทที่มีความสัมพันธ์กันกับผลประโยชน์แห่งกลุ่มชนที่จะจัดสร้างขึ้น ทั้งนี้อัตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นโดยกระบวนการทางสังคมเมื่อตกผลึกแล้วอาจจะมีความคงที่ปรับเปลี่ยนหรือแม้กระทั่งเปลี่ยนรูปแบบไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีการเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลเพื่อการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์สิ่งนั้นๆ โดยต้องอาศัยทั้งทางภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมและสนับสนุนแนวการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องอัตลักษณ์อาเซียนให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของแต่ละชาติที่จะได้รับจากการเป็นสมาชิกของประชาคมนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นรูปธรรมสืบไป

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2534). **แผนพัฒนาวัฒนธรรมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 –2539).** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.

กระทรวงต่างประเทศ. (2009). “ (คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ) แผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ค.ศ. 2009- 2015).” เข้าถึงเมื่อวันที่14 กรกฎาคม 2557. เข้าถึงได้จาก http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/customize-20121218-094710-341214.pdf.

ดุษฎี กาฬอ่อนศรีและ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2530). **รายงานการวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการเมือง สังคม และวัฒนธรรมในหมู่บ้านชาวเยอ.ขอนแก่น.**

สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยขอนแก่นทวีศักดิ์ นพเกษร. (2548**). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เล่ม 1 : คู่มือปฏิบัติการวิจัยประยุกต์เพื่อพัฒนาคน องค์กร ชุมชน สังคม**. นครราชสีมา :โชคเจริญมาร์เก็ตติ้ง,.นิเทศ ตินณะกุล. (2546). **การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม.** กรุงเทพมหานคร: แอ็คทีฟ พริ้นท์ ประคอง กรรณสูต. พิมพ์ครั้งที่ 2 (2538) **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.** กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พูลศักดิ์ อุดมโภชน์และ พิทักษ์ ศิริวงค์ (2557) “การวิเคราะห์อัตลักษณ์ของวัยรุ่นชายผ่านพฤติกรรมการบริโภคเชิงสัญญที่ปรากฏอยู่ในภาพยนต์ไทย.” Veridian E-Journal, Silpakorn University ปีที่ 7 ฉบับที่1 (มกราคม- เมษายน) 379- 394

ภูวิน บุญยะเวชชีวิน. (2553). “ วิถีอาเซียนกับปัญหาสิทธิมนุษยชนในพม่า (1988- 2005)” Veridian E-Journal, Silpakorn University ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม) 122-138

ศิโรตม์ ภาคสุวรรณ. (2545) **ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศิริมิตร ประพันธ์ธุรกิจ (2551) “ความสัมพันธ์ไทย-ลาวในสื่อบันเทิงไทย : ศึกษากรณีการประกอบสร้างอัตลักษณ์ความเป็นลาวจากภาพยนตร์เรื่อง "หมากเตะโลกตะลึง"” วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

World Bank (2014) “Data : Country and Lending Groups.” เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 มภาพันธ์ 2557. เข้าถึงได้จาก http://data.worldbank.org/about/country-and-lendingroups#High_income.